

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Nordiske Smaadigte

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Nordiske Smaadigte", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 34. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1838_601-txt-shoot-idm2690.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Syvende Kapitel.

Hedrik og Blinde-Giæst.

Hedrik blev nu en vældig Herre, saa hans Lige fandtes ei i Nørreleden, men immer gjorde han heller Ondt end Godt og gjorde paa Trods Alt hvad hans Fader havde 35raadt ham fra, endskjøndt han derved tit kom i Vaade og Livsfare. Omsider blev han dog kied ad Krig og Orlog, slog sig til Ro i *Aarhjem* og gjorde det Løfte ved Børsterne af *Julegrisen*, at Ingen skulde fortørne ham saa meget, han jo kunde løse sit Liv med en Gaade, der overgik *Hedriks* Forstand. Det Løfte er blevet meget berømt, ikke saa meget fordi Mange prøvede deres Lykke og kom tilkort, som fordi *Hedrik* dog tilsidst fandt sin Overmand.

Der var nemlig i *Gothland* en *Herse*, de kaldte *Blinde-Giæst*, som var faldet i høieste Unaade hos Kong *Hedrik* og blev indstævnet af ham til at møde og enten holde Slag eller lide Dom, men *Giæst* havde ingen Lyst til nogen af Delene og søgte derfor med mange Bønner og store Løfter *Odin* paa Haand. Da hændte det sig, en Aften silde, at der blev banket paa Dørren hos *Blinde-Giæst*, og da han selv gik hen og lukkede op, traadte der en Fremmed ind, som ogsaa kaldte sig *Giæst*, og spurgde sin Vært, hvad det var han gik og grublede over? Da nu *Blinde-Giæst* aabenhjertig klagede sin Nød, sagde den Fremmede: vil du skifte Ham og Dragt med mig, saa vil jeg gjæste Kongen i dit Sted og prøve min Lykke. Det fik han gjerne Lov til, saa det Bytte var snart gjort, og *Blinde-Giæst* legede Skjul, mens den Fremmede gik og gjaldt for ham baade i og uden Huset, saa mesterlig vidste han at efterligne alle hans Manerer. Han indfandt sig da ogsaa til rette Tid i Kongens Gaard, og skjøndt *Hedrik* gloede ilde til ham, tabde han dog ikke Fatningen, men sagde meget frimodig: Herre, jeg kom hid for at blive forligt med Dig. Ja, sagde Kongen, vil du da underkaste dig mine Viismænds Dom? 36Hm, svarede den Fremmede, er der ellers ingen Redning? Jo vist er der, sagde Kongen, naar du kan sige mig en Gaade, som jeg ikke kan løse. Det er jeg kun daarlig skikket til, svarede *Giæst*, men det er ligemeget, før jeg vil lide Dom, vil jeg dog heller see til at hitte paa en Gaade.

Der blev nu sat to Stole til dem midt paa Gulvet, og Folk slog Kreds om dem og spidsede Øren for at høre Vidskab.

Giæst.

Jeg gad havt i Dag
Hvad jeg havde i Gaar,
Veed du hvad det var,
Vittige *Hedrik*?

Hedrik.

God er din Gaade
Giæst hin blinde!
Mosten jeg kiender,
Munde den huger,
Lukker dem enten
Op eller i.

Giæst.

Hid underveis
Veie Nok saae jeg,
Den Ene for høi,
Og den Anden for lav,
Vei allevegne,
Vittige *Hedrik*!

Hedrik.

God er din Gaade,
37Giæst hin blinde!
Bro gik du over,
Brugde dit Øie,
Fisken i Floden,
Fuglen i Luften,
Vel finde Veie,

Veed du saa meer?

Giæst.

Drages til Minde:
Hvad drak jeg i Gaar?
Vand var det ikke,
Vin ikke heller,
Hverken Øl eller Mjød,
Eller Mosten af Frugt,
Og dog blev jeg ledsket,
Løs du mig det!

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Alt som i Skove
Skygge du søgde,
Kiøled din Læbe,
Leiret i Græsset,
Kystes paa Munden
Af Morgen-Dugg.

Giæst.

Der gik en Høirøstet
I Rykke-Tal
Den slagne Vei
Og den slidte Sti,
Og hvad han traadte
Han trofast kyste
Paa deiligste Kind,
Med dobbelt Mund.

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Hammeren gaaer
Over Guldets saa,
Naar det paa Ambolt
Overfares,
Drøit den kysser
Og kvæder høit!

Giæst.

Stort Vidunder
Jeg stirred paa,
To om Budet,
Begge døde,
Aandeløse,
Laae og pusted,
Kogde Gift
Til gamle Kæmper!

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Blæse-Bælgen
Er bleg om Næse,
Liv og Aande
Den aldrig fik,
Dog til Krigen
Med Kraft den puster,
Volder med Beenbrud

Bane-Saar!

Giæst.

Stort Vidunder
Jeg stirred paa,
For Dellings Dørre
Et Dyr jeg saae,
Med Fødder otte,
Med fire Øine,
Og over Hofte
Sig hæved Knæ.

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Du kom fra Østen,
Hvor op gaaer Solen,
Og Edder-Koppen
Med Konster sorte
Af egne Tarme
Sig Traade spandt!

Giæst.

Stort Vidunder
Jeg stirred paa:
For Dellings Dørre
Sig dreied sært
Hoved til Hel,
Til Himlen Fod.

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Lilie saae du
Med Løg i Jorden,
Stilken med Blade
Dog stak i Sky.

Giæst.

Stort Vidunder
Jeg stirred paa,
Som Stenen haardt,
Som Skjoldet blank,
Som Ravnen sort,
Som Speilet klart;
Veed du min Mening,
Vittige *Hedrik?*

Hedrik.

Svart det nu minker
Med Mandevind,
En Lava-Skive
Laae dig for Øie,
Hvor Solen skinned
Fra Skyhjem klar.

Giæst.

Kvinderne tvende
Med kridhvidt Haar
Bar under Aaget
Æde til Hjemmet,

Ei Maden og Huset
Med Hænder var gjort,
Men Konstneren bygger
Paa Kryds under Øe.

41 *Hedrik.*

God er din Gaade,
Giæst hin blinde,
Kridhvide Svaner
Krydsed i Luften,
Hænder ei havde,
Huse dog bygde,
Bar saa til Rede
Blommer i Æg.

Giæst.

Var det ei Hexe,
Hunnerne tvende,
Som mellem Fjelde
Faldt mig i Øie,
Mand de ei havde,
Møer de vare,
Nikked dog daglig
Til Daatteren fiin.

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde,
Kvinder ei saae du,
Men *Kvanner* tvende,
Mindst stod i Midten
Hos Mødrene to.

Giæst.

Søn af Blød-Hjerte
Forhærdet jeg saae
Farende stile
Til Strandkant ifjor,
42 Dødning bar Dødning,
Og deiligt det gik,
Blindebuk reed og
Paa Blindebuk stiv,
Aldrig en Hest havde
Haardere Kaar.

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Ørn sad paa Aadsel
liskold og blind,
Dødninger begge
Bar en lis-Kage,
Fulgde med Strømmen,
Stiled mod Kysten.

Giæst.

Hvem er de Drotter,
Som drage i Striden,
Naar deres Bønder
I Bøigden de sprede,
Men Fællesskab gjøre,
Naar Folkene samles?

Hedrik.

God er din Gaade,
Gæst hin blinde!
Det er Kong *Irak*
Og *Andot* i Skak,
Paa Brettet de kæmpe,
Naar Brikkerne spredes
43! Posen de enes,
Naar Alle forsamles.

Giæst.

Hvem er den Askefis,
Eensom i Vraa,
Fader og moderløs,
Født af en Steen,
Fuldherlig en Tjener,
Som Herre Tyran?

Hedrik.

God er din Gaade,
Gæst hin blinde?
Saa under Aske
Ulmer jo Gnist,
Fødtes af Flinten,
Fænger paa Jord,
En Perle i Lænker,
Men løsladt en Gru.

Giæst.

Hvem er den Sorte,
Som Solen fordunkler,
Søer og Skove
I Skumring opsluger,
Trodser al Verden,
Paa Vindspillet nær?

Hedrik.

Taagen opstiger
Fra Strand og fra Jord,
Skjuler sin Vugge,
44Og skygger for Solen,
Mørk er dens Vei,
Og kun Vinde den skyer,
Men meer end jeg troede
En Træring est du.

Giæst.

Kiender du Dyret,
Som Dansken værger,
Blank under Bugen,
Blodig paa Ryggen,
Udsætter Livet,
Naar Luren gjalder,
Ligger i Leir
Paa Lofdungs Haand?

Hedrik.

God er din Gaade,
Gæst hin blinde!
Skjoldet du mener,
Skiærmen paa Val.

Giæst.

Danserinder
I Dugg jeg saae
Frit sig svinge
Og svæve let,
Sorte Skjolde
Om Sommer-Dage,
Men mælkehvide
Om Vinter-Nætter
Alle de bare,
Hvad er saa det?

45 *Hedrik.*

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Ryper de kaldes
Paa Rommerige,
Fjederne sortne
Om Sommerdage,
Vingerne hvidne
I Vinterlag.

Giæst.

Møer jeg mødte,
Mange i Flok,
Med søegrønne Huer,
Og snehvide Liin,
Fader dem spored
Til Speideri,
For dem sig vogte
Kan Vægter ei.

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Rans og *Ægers*
De raske Døttre,
Som ei sig vare
Kan Viking for,
Bølger kaldes
Og Brændinger.

Giæst.

Børnekjær fordum
Bygde sig Hytte,
46 Ligned en Gaas
Som en Giæsling omtrent,
Af Drøvtyggers Skjolde
Beskiærmet hun blev,
Havde til Høieloft
Hjerneskal hans.

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
And gjorde Rede
I Oxe-Hoved,
Mellem dets Kæber
Den kurede *Æg*.

Giæst.

Stor saae jeg styre
Større endda,
Selv paa Helveien
Hjælper han Folk,
Naar ham ei svigter
Hans svorne Ven,
Men Jorden han giver
Dog Hjerte-Saar.

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Ankeret helder
Til *Hel* forvist,
Saarer med Grenen
Grønt og Sort,
Bjerger dog tit,
47Med Toug i Pagt,
Havets Heste
Og Høgens Ven.
Snuere dog
Har ei Snakker jeg fundet,
Vel er du drevet
I vittige Ordspil.

Giæst.

Lens er nu ganske
Paa Gaader jeg snart,
Alt Man dog vover,
Naar Alt er paa Spil.
Brude jeg mødte
Paa Bredden af Havet,
Ved Klipperne steile,
Ved Kliner og Skiær,
Leierne haarde
Dem lyster at prøve,
Munterhed miste
I Mags-Veir de let;
Vittige Konge!
Kiender du dem?

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Havfruer dandse,
Paa Høielofts-Bølger,
Stille de vorde,
Naar Stormene tie,
48Lavt under Lide
De ligge paa Steen!

Giæst.

Hvad saae jeg i Sommer
Paa Soelbjerggaard?
Ungdommen munter
Med Mundgodt sig bællede,
Bomstille dog de
Ved Bægeret tav,
Mens Drikke-Karret
Gav Drøn og Suk!

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Grisene patted
Den gryntende So.

Giæst.

Hvem bygger høiest
I Bjergeland?
Hvem daler dybest
I Danemark?
Hvem lever foruden
Aandedræt?
Hvem tier aldrig
I Torden-Veir?

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Ørnen bygger
49Paa Bjergetind,
Dugg fra Himlen
Har dybest Fald,
Fiske-Lunger
Man leder om,
Fosse-Tungen
Ei tie kan!

Giæst.

Møer jeg skued
Ved Muldet at ligne,
I Sengen hos *Soelskiær*
Sortsmutte laae,
Glimrende Afkom
De glæded sig til.

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde,
Blegrøde Gløder
Gløed i Asken,
Glimrende Luer
Loved de sig.

Giæst.

Fire var i Gang,
Og Fire derved hang,
To viste Vei,
Og To stod paa Vagt,
Skitmads een,
Skrinkelbeen,
Drev alle Dage
Drattende bagefter.

50*Hedrik.*

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Ko havde Øine
Aabne som du,
Firbenet gik den
Med fire Patter,
Hornet i Panden,
Med Hale for lang.

Giæst.

Stort Vidunder
Stirred jeg paa,
For Dellings Dørre,
En Dag i Høst,
Ti var dets Tunger,
Tyve dets Øine,
Fyrretive
Dets Fødder tillige,
Vrikkende dermed,
Det vralted afsted.

Hedrik.

Hvis ikke Skilfing
Skinnet bedrager,
Meer end jeg ventede,
Vittig du est,
Gaader om Grynte
Og Grise ufødte,
So, før hun fared
Med Sydskende ni.

51 *Giæst.*

Hvem er de tvende
Thingløber-Mønstre,
Som har i Alt
Kun Øine tre,
Hjælpe sig begge
Med Hale een,
Men ei med Fødder
Færre end ti?

Hedrik.

God er din Gaade,
Giæst hin blinde!
Odin rider
Fuldrap til Things,
Eenøiet er han
Og uden Hale,
Ottebenet
Er *Odins* Hest.

Giæst.

Eengang endnu
Og aldrig mere
Vove jeg vil
Dit Vid at prøve:
Hvad sagde vel *Odin*
Sagte til *Balder*,
Førend den Bolde
Paa Baal var lagt?

Hedrik.

Galder og Seid
Og Gand og Tant
52 Slider-Sladder,
Du Sludder-Mads,
Men Ordene dine
Dog Ingen veed,
Dig selv undtagen,
Utske leed!

Ved disse Ord gik Jette-Naturen saa aldeles over Optugtelsen, at *Hedrik*, uden nogen anden Tanke, trak blank og huggede med *Tirfing* efter *Odin*, der imidlertid havde forvandlet sig til en *Falk* og fløi ud ad Lyren, men mistede dog de yderste Fjer af Halen, hvorfor Falken er stumpumpet endnu den Dag i Dag. En Hirdmand, der ulykkeligviis var nærmest ved Haanden, maatte for Resten betale Gildet med sit Hjerteblood, da *Tirfing* skulde være Mands Bane, hvergang det blottedes, og *Odin* raabde til Farvel:

Vee dig, Kong *Hedrik*,
Som du hugger løs!
Bryder du Løfte,
Saa bryder jeg Stav,
Nappes nu, Trælle!
Om Nidingens Liv!

Det varede nu heller ikke længe, førend *Hedrik* fik sit Livsbrød, og dertil maatte det bidrage, at han trodsede alle sin Faders gode Raad og havde derfor ogsaa bestandig krigsfangne Trælle om sig, thi engang, da han reiste om og holdt Thing, og havde en Aftenstund, med et ringe Følge, slaaet Leir under *Havadsfjeld*, rottede ni fornemme Skotske Krigsfanger sig sammen, overrumplede ham om Natten i hans Telt og dræbde ham med hans eget Sværd. Det kalde Somme *Tirfings* tredie Nidingsværk, men de er aabenbar i Vildfarelse, baade for den Sags Skyld, at fribaaren Mand i Fangenskab er som Fuglen i Bure og frelser sig, som han kan bedst, og tillige fordi, som vi siden skal høre, *Tirfing* gjorde endnu meget værre Ting end det. Vel tog nemlig Fangerne det med sig paa Flugten, men saasnart *Angantyr* spurgde sin Faders Død, gjorde han det Løfte, aldrig at bestige Høisædet, før den var hevnet, og eenlig drog han omkring i den vide Verden, til han en Aftenstund, han gik langs med *Gripsaa*, saae tre Mænd i en Baad, og hørde at den Ene, i det han med et Sværd skar Hovedet af en Fisk, kvad saa smaat:

Det maa ved *Gripsaa*
Gedden undgiælde,
At under *Havad*
Hedrik blegned!

Det var Ord Nok for *Angantyr*, og han passede nu Fiskerne op, overfaldt dem om Natten hvor de laae under Telt med deres Stalbrødre, slog dem alle Ni og førde *Tirfing* hjem i Triumf. Derpaa gjorde han sin Faders Arveøl med stort Bram i *Dampstad*, og vil Nogen vide, hvilke Konger, der paa den Tid var for Orde, da staaer der i Visen:

Humle da raadte
For *Hunelandet*,
Og mellem *Gother*
Gissur throned,
I *Danmark* Valder,
Hos *Valer* Kjar,
Og *Alfrik* hin djærve
Hos *Anglefolket*!